

Fio banka, a.s., IČ: 61858374, V Celnici 1028/10, 117 21 Praha 1, Česká republika, zapísaná v obchodnom registri vedenom Mestským súdom v Prahe, oddiel B, vložka 2704, konajúca prostredníctvom a vo veci organizačnej zložky **Fio banka, a.s., pobočka zahraničnej banky**, IČO: 36869376, Nám. SNP 21, 811 01 Bratislava, zapísanej v obchodnom registri vedenom Okresným súdom Bratislava I, oddiel: Po, vložka č.: 1875/B (ďalej aj len „obchodník“ či „Fio banka, a.s., pobočka zahraničnej banky“)

V zmysle ustanovenia § 73d zákona o cenných papieroch je obchodník s cennými papiermi povinný poskytnúť klientom alebo potenciálnym klientom o.i. aj informácie o finančných nástrojoch a o ochrane finančných nástrojov alebo peňažných prostriedkov klienta; podrobnosti sú stanovené v opatrení Národnej banky Slovenska č. 378/2007 Z. z. o poskytovaní informácií klientom alebo potenciálnym klientom pred poskytnutím investičnej služby.

Vzhľadom na charakter služieb, ktoré Fio banka, a.s., pobočka zahraničnej banky svojim klientom poskytuje, a na miesta výkonu, na ktorých umožňuje svojim klientom obchodovať, považuje obchodník za vhodné poskytnúť svojim klientom aj niektoré ďalšie informácie.

Finančné nástroje

1. V zmysle zákona o cenných papieroch sú finančnými nástrojmi:
 - a) prevoditeľné cenné papiere,
 - b) nástroje peňažného trhu,
 - c) cenné papiere alebo majetkové účasti subjektov kolektívneho investovania,
 - d) opcie, futures, swapy, dohody o budúcich úrokových mierach a iné deriváty týkajúce sa cenných papierov, mien, úrokových mier alebo výnosov alebo iných derivátových nástrojov, finančných indexov alebo finančných mier, ktoré môžu byť vyrovnané dorúčením alebo v hotovosti,
 - e) opcie, futures, swapy, dohody o budúcich úrokových mierach a iné deriváty týkajúce sa komodít, ktoré sa musia vyrovnať v hotovosti alebo sa môžu vyrovnať v hotovosti na základe voľby jednej zo zmluvných strán; to neplatí, ak k takému vyrovnaniu dochádza z dôvodu platobnej neschopnosti alebo inej udalosti, ktorá má za následok ukončenie zmluvy,
 - f) opcie, futures, swapy a iné deriváty týkajúce sa komodít, ktoré sa môžu vyrovnať v hotovosti, ak sa obchodujú na regulovanom trhu alebo na mnohostrannom obchodnom systéme,
 - g) opcie, futures, swapy, forwardy a iné deriváty neuvedené v písmene f), týkajúce sa komodít, ktoré neslúžia na podnikateľské účely, majú charakter iných derivátových finančných nástrojov a sú zúčtované alebo vyrovnávané prostredníctvom systémov zúčtovania a vyrovnania alebo podliehajú obvyklým výzvam na doplnenie aktív,
 - h) derivátové nástroje na presun úverového rizika,
 - i) finančné rozdielové zmluvy,
 - j) opcie, futures, swapy, dohody o budúcich úrokových mierach a iné deriváty týkajúce sa klimatických zmien, dopravných sadzieb, oprávnení na emisie, miery inflácie alebo iných úradných hospodárskych štatistík, ktoré sa musia vyrovnať v hotovosti alebo sa môžu vyrovnať na základe voľby jednej zo zmluvných strán, a to inak ako z dôvodu platobnej neschopnosti alebo inej udalosti majúcej za následok ukončenie zmluvy, ako aj iné deriváty týkajúce sa aktív, práv, záväzkov, indexov a iných faktorov, neuvedené v písmenách a) až i), ktoré majú charakter iných derivátových finančných nástrojov a obchoduje sa s nimi na regulovanom trhu alebo na mnohostrannom obchodnom

systéme alebo sú zúčtované alebo vyrovnávané prostredníctvom systémov zúčtovania a vyrovnania, alebo podliehajú obvyklým výzvam na doplnenie aktív.

2. Prevoditeľnými cennými papiermi sa rozumejú cenné papiere, s ktorými sa obvykle obchoduje na kapitálovom trhu (okrem nástrojov peňažného trhu), najmä akcie, dlhopisy a pod.
3. S investovaním do finančných nástrojov je vo všeobecnosti spojené **riziko straty investície**, a to až do výšky 100% investovaných prostriedkov. Toto riziko **existuje pri všetkých druhoch finančných nástrojov, do ktorých má možnosť klient obchodníka investovať**. Navyše, **osobitné riziká sú spojené s investovaním do finančných nástrojov derivátového typu** – podrobné informácie sú preto uvedené v časti „Riziká obchodov s derivátmi“. Všeobecné riziko straty z investovania na kapitálovom trhu je možné obmedziť, nie však úplne eliminovať, a to spôsobmi súhrnne nazývanými ako „racionálne správanie investora“, ktorého obsahom je najmä:
 - a) vyváženosť podstupovaného rizika, očakávaného výnosu a likvidity finančného nástroja,
 - b) diverzifikácia portfólia finančných nástrojov,
 - c) zabezpečenie pokynmi typu stop-loss pred vznikom vyššej než dopredu akceptovateľnej straty,
 - d) znalosť všetkých verejne dostupných kurzotvorných informácií o finančnom nástroji pred vstupom do otvorenej pozície a ďalej po celú dobu jej držania,
 - e) verný a úplný obraz investičného profilu investora pre obchodníka.

V tejto súvislosti obchodník s cennými papiermi odporúča, aby mu klient poskytoval informácie potrebné na posúdenie vhodnosti požadovanej investičnej služby a finančného nástroja pre konkrétného klienta, a to pravidelne tak, aby obchodník s cennými papiermi vždy disponoval aktuálnymi informáciami potrebnými pre takéto posúdenie. Aktuálne informácie poskytuje klient vyplnením

Investičného dotazníka (jeho aktuálne používanej verzie), ktorý je klientovi k dispozícii na www.fio.sk a na pobočkách Fio banky, .a.s., pobočky zahraničnej banky; Investičný dotazník je možné vyplniť aj prostredníctvom dohodnutého komunikačného programu, ak to platná zmluva umožňuje.

4. Fio banka, a.s., pobočka zahraničnej banky v súčasnosti umožňuje svojim klientom obchodovať len s niektorými druhmi vyššie uvedených druhov finančných nástrojov. Podrobné informácie o povahe vybraných druhov finančných nástrojov derivátového typu sú uvedené v časti „Riziká obchodov s derivátmi“, k jednotlivým ďalším finančným nástrojom poskytuje Fio banka, a.s., pobočka zahraničnej banky tieto stručné informácie:
 - a) akcia – cenný papier, s ktorým sú spojené práva akcionára ako spoločníka akciovej spoločnosti podieľať sa podľa obchodného zákonníka a stanov spoločnosti na jej riadení, jej zisku a na likvidačnom zostatku pri zániku spoločnosti;
 - b) dlhopis – dlhový cenný papier, ktorý vyjadruje záväzok emitenta voči veriteľovi. Ide o zastupiteľný cenný papier, s ktorým je spojené právo na splatenie dlžnej čiastky, vyplatenie stanovených výnosov a povinnosť emitenta splniť všetky záväzky.
 - c) cenné papiere alebo majetkové účasti subjektov kolektívneho investovania – subjektmi kolektívneho investovania sú tuzemské a zahraničné podielové fondy, zahraničné investičné spoločnosti a ďalšie iné subjekty kolektívneho investovania, ktorých predmetom činnosti je kolektívne investovanie. Podielovým fondom sa rozumie spoločný majetok podielnikov zhromaždený správcovskou spoločnosťou vydávaním podielových listov a investovaním tohto majetku. Majetkové práva podielnikov sú reprezentované podielovými listami. Podielový list je cenný papier, s ktorým je spojené právo podielníka na zodpovedajúci podiel na majetku v podielovom fonde a právo podieľať sa na

výnose z tohto majetku. Medzi cenné papiere subjektov kolektívneho investovania zaraďujeme ďalej najmä ETF (Exchange Traded Funds - verejne obchodované fondy) a iné podobné cenné papiere predstavujúce podiel na majetku zahraničného investičného fondu alebo iného subjektu kolektívneho investovania fungujúceho na podobných princípoch (napr. Trust podľa práva USA). Obvykle sem bývajú zaraďované aj investičné certifikáty, ktoré však aktuálne zákon o cenných papieroch definuje takto (bližšie informácie viď § 4a zákona o cenných papieroch): Investičný certifikát je cenný papier, ktorého hodnota je naviazaná na hodnotu indexov, úrokových mier, akcií, dlhových cenných papierov, výmenných kurzov,

komodít, prípadne iných podkladových aktív, alebo ich kombinácie. S investičným certifikátom je spojené právo na vyrovnanie

a) prostredníctvom nadobudnutia finančných nástrojov alebo zlata, ktoré sú podkladovým aktívom investičného certifikátu,

b) v hotovosti,

c) kombináciou spôsobov podľa písmen

a) a b) .

5. Poznámka: peňažné prostriedky, ktoré klient poskytol obchodníkovi za účelom poskytovania investičných služieb, ako i peňažné prostriedky získané pre klienta obchodníka predajom jeho finančných nástrojov, sú uložené na obchodnom účte vedenom obchodníkom.

Niektoré informácie týkajúce sa obchodovania v ČR Vysporiadací systém Centrálného depozitára cenných papírů, a.s.

Zahraničná banka Fio banka, a.s., ktorej organizačnou zložkou Fiobanka, a.s., pobočka zahraničnej banky, je oprávnená poskytovať investičné služby a je účastníkom vysporiadacieho systému vedeného spoločnosťou Centrální depozitář cenných papírů, a.s. (ďalej len „Centrálny depozitár“), dcérskou spoločnosťou Burzy cenných papírů Praha, a.s. (ďalej tiež len „BCPP, a.s.“). Centrálny depozitár je od 7.7.2010 jediným subjektom, ktorý je podľa zák. č. 256/2004 Sb., o podnikaní na kapitálovom trhu oprávnený viesť evidenciu zaknihovaných a imobilizovaných cenných papierov emitovaných v Českej republike, čím nadväzuje na činnosť Střediska cenných papírů (ďalej tiež len „SCP“). Centrálny depozitár je ďalej oprávnený viesť tzv. samostatnú evidenciu finančných (investičných) nástrojov, vykonávať vysporiadanie obchodov s cennými papiermi, sprostredkovať pôžičky cenných papierov pre účastníkov vysporiadania, poskytovať služby súvisiace s úschovou a správou cenných papierov, riadiť riziká plynúce z vysporiadania obchodov s cennými papiermi vrátane správy peňažných prostriedkov v záručných fondoch, obstarávať splácanie a vrátenie cenných papierov pre emitenta, obstarávať výplatu výnosov z cenných papierov, vysporiadávať primárne emisie cenných papierov a vykonávať

poradenskú a školiacu činnosť vo vzťahu k vysporiadavaniu obchodov s cennými papiermi.

Centrálny depozitár je založený na účastníckom princípe. Účastníkom sa môže stať iba osoba vymedzená zákonom, mimo iných obchodník s cennými papiermi, banka, investičná spoločnosť alebo organizátor regulovaného trhu. Účastník zriaďuje u Centrálného depozitára majetkové účty pre svojich zákazníkov. Zákazník môže následne na svoj účet u Centrálného depozitára pristupovať len prostredníctvom toho účastníka, ktorý pre neho príslušný účet zriadil. Centrálny depozitár vedie tiež majetkové účty vzniknuté prevedením z bývalého SCP. Na účet vzniknutý prevedením z bývalého SCP môže jeho majiteľ pristupovať iba prostredníctvom účastníka Centrálného depozitára, s ktorým má zmluvný vzťah, tzn. je jeho zákazníkom, a ku ktorému bol účet prevedený. Účet neprevedený k žiadnemu účastníkovi sa nachádza v tzv. nezaradenej evidencii Centrálného depozitára a do prevedenia k niektorému z účastníkov k nemu nemožno pristupovať.

Centrálny depozitár vykonáva vysporiadanie burzových obchodov a niektorých mimoburzových transakcií (napr. repo, buy and sell, a pod.), a to aj s cennými papiermi, ktoré nie sú registrované na BCPP, a.s.

Vysporiadanie obchodov s cennými papiermi zahŕňa dve operácie:

- prevod peňažných prostriedkov,
- prevod cenných papierov.

Ak prebehnú obe operácie v stanovenom časovom limite v rámci vysporiadacieho procesu, ide o model dodanie cenných papierov proti ich zaplateniu, tzv. „delivery versus payment“. Niektoré prevody môžu byť prostredníctvom Centrálného depozitára vysporiadané formou dodávky cenných papierov, tzv. „delivery free of payment“. U takýchto transakcií je prostredníctvom Centrálného depozitára realizované iba vysporiadanie majetkové - tzn. dodanie cenných papierov; peňažné vysporiadanie je vykonané mimo Centrálného depozitára.

Vysporiadanie na strane cenných papierov predstavuje prevod cenných papierov od predávajúceho kupujúcemu. Centrálny depozitár vysporiadava obchody so zaknihovanými aj listinnými cennými papiermi.

Zahraničné (tzn. iné než české) finančné nástroje vedené v samostatnej evidencii Centrálného depozitára sú uložené v príslušných zahraničných evidenciách (depozitároch). Centrálny depozitár je pre tento účel napojený na medzinárodný systém pre vysporiadanie prevodov finančných nástrojov ClearStream. Prostredníctvom ClearStream možno okrem iného prevádzať zahraničné (z pohľadu ČR) cenné papiere z majetkového účtu u Centrálného depozitára na účet v Samostatnej evidencii RM-SYSTÉM, česká burza cenných papírů a.s. a naopak.

Listinné cenné papiere obchodované a prevádzané medzi členmi Centrálného depozitára sú uložené u zmluvného depozitára Centrálného depozitára. Centrálny depozitár vedie evidenciu cenných papierov tu uložených na účtoch jednotlivých účastníkov - s rozlíšením vlastných cenných papierov obchodníka Centrálného depozitára a cenných papierov jeho zákazníkov registrovaných na účtoch jednotlivých zákazníkov. Spôsob evidencie listinných cenných papierov teda plne zodpovedá systému viacstupňovej evidencie. Spôsob viacstupňovej evidencie sa uplatňuje aj pri Centrálnym depozitárom vedenej evidencii zaknihovaných cenných papierov.

Ku dňu vysporiadania obchodu vykonáva Centrálny depozitár prevody z účtov predávajúcich účastníkov na účty kupujúcich účastníkov.

Vysporiadanie je začaté postúpením príkazu na prevod cenných papierov a je ukončené obdržaním potvrdenia o vykonaní zúčtovania. V tomto období nesmie byť vysporiadanie účastníkom systému alebo inou osobou jednostranne odvolané alebo znemožnené. V prípade, že vysporiadanie nie je možné vykonať pre nedostatok cenných papierov na účte prevodcu alebo nedostatok peňažných prostriedkov na účte člena Centrálného depozitára, dôjde k tzv. **suspendácii** obchodu a jeho vysporiadanie je odložené na nasledujúci deň, keď Centrálny depozitár vykonáva vysporiadanie. Z pohľadu tej strany obchodu, na ktorej nastali skutočnosti vedúce k jeho suspendácii, sa jedná o suspendáciu zavinenú. Z pohľadu druhej strany obchodu sa jedná o suspendáciu nezavinenú. **Fio banka, a.s., pobočka zahraničnej banky v tejto súvislosti upozorňuje svojich klientov, že pri aktívnom obchodovaní s cennými papiermi na BCPP, a.s., keď sú predávané doposiaľ nevysporiadané cenné papiere, sa vystavujú riziku vzniku vlastnej zavinennej suspendácie. Jedná sa o prípad, keď je predaj cenných papierov suspendovaný pre nedostatok cenných papierov k vysporiadaniu na účte prevodcu z dôvodu predchádzajúcej nezavinennej suspendácie nákupu cenných papierov, ktorým mali byť predávané cenné papiere získané. Každá zavinená suspendácia podlieha sankcii podľa platného sadzobníka Centrálného depozitára a Cenníka základných služieb Fio banky, a.s., pobočky zahraničnej banky. Jedinou možnosťou, ako vyššie uvedené riziko eliminovať, je nezadávať predajné pokyny na BCPP, a.s. so skoršou platnosťou, než budú predávané finančné nástroje fyzicky vysporiadané, prípadne uskutočňovať obchodné transakcie s rovnakými finančnými nástrojmi iba na trhu RM-SYSTÉM, česká burza cenných papírů a.s. (viď ďalej), kde toto riziko neexistuje.**

Vysporiadací systém Samostatná evidencia RM-SYSTÉM, česká burza cenných papírů a.s.

Zahraničné emisie (z pohľadu ČR) prijaté k obchodovaniu na trhu RM-SYSTÉM, česká burza cenných papírů a.s. (ďalej tiež len „RMS“) sú evidované a vysporiadavané v tzv. Samostatnej evidencii RMS na oddelených účtoch jednotlivých zákazníkov. Vysporiadanie obchodov uskutočnených na trhu RMS prebieha v reálnom čase.

Účet v samostatnej evidencii je automaticky zriadený každému registrovanému zákazníkovi RMS.

RMS je napojený na medzinárodný systém pre vysporiadanie prevodov finančných nástrojov ClearStream. Prostredníctvom ClearStream možno prevádzať cenné papiere z účtu v Samostatnej evidencii RMS na majetkový účet u Centrálného depozitára a naopak.

Informácie o vedení tzv. „súhrnných účtov“ (v texte aj „zberný účet“) a rizikách spojených s týmto spôsobom evidencie

Zberný účet je účet, ktorý je vedený treťou osobou na meno obchodníka s cennými papiermi, avšak je na ňom evidovaný majetok zákazníkov obchodníka. Zberné účty majú síce pre zákazníkov obchodníka z užívateľského hľadiska nezanedbateľné výhody, s ich použitím sú však spojené aj určité zvýšené riziká, o ktorých Vás ďalej informujeme.

Zberné účty sú často a bežne používané v zahraničí. Rovnako tak aj Fio banka, a.s. (vrátane jej organizačnej zložky Fio banka, a.s., pobočka zahraničnej banky) používa tento spôsob evidencie majetku zákazníkov pri obchodovaní v zahraničí. Dôvodom je predovšetkým to, že jednotliví zákazníci obchodníka by sami často nespĺnili podmienky pre otvorenie vlastného účtu u zahraničných subjektov. Právny vzťah medzi zákazníkom a obchodníkom sa vždy riadi slovenským právnym poriadkom, vzťah obchodníka a jeho zahraničných partnerov sa riadi právnym poriadkom príslušného zahraničného štátu.

1) Obchodovanie v USA (netýka sa derivátov)

Pri obchodovaní s cennými papiermi v USA prostredníctvom obchodníka s cennými papiermi (v našom prípade Fio banky, a.s., pobočky zahraničnej banky, resp. priamo Fio banka, a.s.) sú zodpovednostné vzťahy medzi subjektmi rozdelené do dvoch oblastí: voči zákazníkovi je zodpovedný iba obchodník (v danom prípade Fio banka, a.s.), voči obchodníkovi je potom zodpovedný jeho zahraničný partner, ktorým je v prípade Fio

banky, a.s. Pershing LLC (ako zahraničný obchodník s cennými papiermi a ako depozitár).

Prístup na trh v USA je zaistený prostredníctvom priamo zahraničnou bankou Fio banka, a.s., oprávnenej poskytovať investičné služby, ktorá má na trh v USA nepriamy prístup prostredníctvom obchodníka s priamym prístupom – Pershing LLC. Fio banka, a.s. iba odovzdáva pokyny obchodníka spoločnosti Pershing LLC, ktorá tieto pokyny ďalej odovzdáva na príslušné trhy.

Majetok všetkých zákazníkov obchodujúcich na trhoch v USA prostredníctvom zahraničnej banky Fio banka, a.s. (tzn. aj majetok klientov Fio banka, a.s., pobočka zahraničnej banky) je uložený na špeciálnom zbernom účte tejto zahraničnej banky (Fio banka, a.s.) vedenom u jej zahraničného zmluvného partnera pre túto činnosť, depozitára Pershing LLC.

V prípade platobnej neschopnosti depozitára Pershing LLC, ktorá je navyše veľmi nepravdepodobná, je tento poistený, a to v dostatočnej miere. Pershing LLC je členom Securities Investor Protection Corporation (SIPC®). Poistenie poskytované touto inštitúciou sa vzťahuje na všetky klientske účty (teda aj zberný účet obchodníka) vo výške 500.000 \$, z toho do výšky 250.000 \$ sú poistené finančné prostriedky zákazníka. Pershing LLC je navyše nad rámec SIPC poistený prostredníctvom Lloyd's of London. Výška poistenia poskytovaná týmto subjektom činí pre cenné papiere 1.000.000.000 \$ (v úhrnnej výške za všetky účty evidované

Pershing LLC) a pre peňažné prostriedky na účte každého zákazníka 1.900.000 \$, maximálne však v úhrnnej výške 1.000.000.000 \$. Obchodník by mal v prípade, kedy by došlo k sprenevere zverených prostriedkov depozitárom, nárok na náhradu z tohto poistenia. V prípade, že by sa depozitár dostal do platobnej neschopnosti, avšak k žiadnemu trestnému činu by pri tom nedošlo, bol by majetok zákazníkov vedený na zberných účtoch vydaný späť obchodníkovi.

2) Obchodovanie v Nemecku (netýka sa derivátov)

V Nemecku sprostredkúva Fio banka, a.s., pobočka zahraničnej banky obchody s cennými papiermi na trhu Xetra – elektronickom obchodnom systéme, ktorý je súčasťou Deutsche Börse. Prístup na Xetra je zabezpečený pomocou zahraničnej banky Fio banka, a.s., ktorá je členom Xetra a je tak oprávnená zadávať pokyny zákazníkov k obchodovaniu na Xetra priamo na tento trh.

Majetok všetkých zákazníkov obchodujúcich na trhu Xetra prostredníctvom zahraničnej banky Fio banka, a.s. (tzn. aj majetok klientov Fio banka, a.s., pobočka zahraničnej banky) je evidovaný na špeciálnom zbernom účte tejto zahraničnej banky (Fio banka, a.s.) vedenom u jej zahraničného zmluvného partnera pre túto činnosť, depozitára CACEIS Bank Deutschland GmbH, člen skupiny Crédit Agricole.

I tu je voči zákazníkovi zodpovedný výhradne obchodník (v danom prípade Fio banka, a.s.), nie iný zahraničný subjekt.

3) Obchodovanie v Maďarsku (netýka sa derivátov)

V Maďarsku sprostredkúva Fio banka, a.s., pobočka zahraničnej banky obchody s cennými papiermi na Budapešti Értéktőzsde (budapešťianska burza). Prístup na Budapešti Értéktőzsde (BÉT) je zabezpečený pomocou zahraničnej banky Fio banka, a.s., ktorá je oprávnená zadávať pokyny zákazníkov k obchodovaniu na BÉT nepriamo, cez obchodníka s priamym vstupom – Concorde Értékpapír Rt. Fio banka, a.s. odovzdáva pokyny obchodníka spoločnosti Concorde Értékpapír Rt., ktorá tieto pokyny ďalej odovzdáva na trh.

Majetok všetkých zákazníkov obchodujúcich na trhu BÉT prostredníctvom zahraničnej banky Fio banka, a.s. (tzn. aj majetok klientov Fio banka, a.s., pobočka zahraničnej banky) je evidovaný na špeciálnom zbernom účte tejto zahraničnej banky (Fio banka, a.s.) vedenom u jej zahraničného zmluvného partnera pre túto činnosť – Concorde Értékpapír Rt.

I tu je voči zákazníkovi zodpovedný výhradne obchodník (v danom prípade Fio banka, a.s.), nie iný zahraničný subjekt.

4) Súhrnné informácie k zberným účtom v zahraničí

Dividendy, úrokové platby, príp. ďalšie výnosy nabiehajúce zákazníkovi sú pripisované na účet obchodníka (resp. Fio banky, a.s.), ktorý tieto hodnoty následne pripisuje na ním vedené účty svojich zákazníkov, ktorým tieto prostriedky z titulu vlastníctva príslušných finančných nástrojov prináležia.

Pokiaľ sa zákazník rozhodne pre výkon hlasovacích práv, prednostných práv či práva na úpis vzťahujúcich sa k ním vlastneným finančným nástrojom, vystaví mu obchodník na požiadanie plnú moc k výkonu týchto práv.

Obchodník je povinný odovzdávať zákazníkovi v dohodnutých termínoch a dohodnutým spôsobom správu o realizácii pokynov (uzatvorených obchodoch) a žiadostí zákazníka. Ak si bude zákazník preberať správu sám (preberanie výhradne elektronicky alebo osobne na pobočke), je povinnosť obchodníka odovzdať správu zákazníkovi splnená okamihom, kedy je správa pre zákazníka k dispozícii. Obchodník je však vždy povinný zaslať aspoň raz ročne na trvanlivom médiu zákazníkovi výpis o finančných nástrojoch alebo peňažných prostriedkoch (podľa stavu ku koncu obdobia, na ktoré sa vzťahuje daný výpis). Písomne odovzdané správy alebo informácie majú prednosť pred elektronicky odovzdanými správami alebo informáciami. Pokiaľ obchodník zistí, že správy alebo informácie boli chybné, vykoná príslušnú opravu.

Fio banka, a.s., pobočka zahraničnej banky upozorňuje svojich klientov na skutočnosť, že majetok klienta (najmä finančné nástroje klienta) môže byť držaný v mene obchodníka u tretej osoby. Za takýchto okolností zodpovedá klientovi priamo obchodník s cennými papiermi (v našom prípade Fio banka, a.s.) a to aj za

škody vzniknuté v súvislosti s konaním alebo opomenutím tretej osoby, ako aj za následky platobnej neschopnosti tretej osoby.

5) Obchodovanie na derivátových trhoch v USA

Majetok zákazníkov obchodujúcich prostredníctvom Fio banky, a.s., pobočky zahraničnej banky na derivátových trhoch v USA je uložený na zbernom účte vedenom u zahraničnej banky – Fio banka, a.s. V prípade obchodovania s futures kontraktmi je zahraničným partnerom Fio banky, a.s. spoločnosť GAIN Capital Group, LLC – zahraničný obchodník s futures kontraktmi podliehajúci regulačným autoritám Spojených štátov amerických - NFA (National Futures Association) a CTFC (Commodity Trading Futures Commission). Funkciu depozitára vykonáva pre Fio banku, a.s. v súvislosti s obchodovaním s futures kontraktmi spoločnosť GAIN Capital Group, LLC. Účty, na ktorých sú finančné nástroje vedené, podliehajú štátu, ktorý nie je členským štátom EÚ, a preto práva k finančným nástrojom sa môžu v dôsledku toho líšiť.

UPOZORNENIE:

Z vedenia majetku viacerých zákazníkov na zbernom účte v zahraničí môžu plynúť aj isté zvýšené riziká. Jedná sa napr. o tieto skutočnosti: finančné nástroje sú v zahraničí vedené na účte na meno obchodníka (resp. na meno Fio banky, a.s.), a preto nemožno úplne zaručiť ich bezpečnosť v prípade platobnej neschopnosti obchodníka; nemožno úplne vylúčiť, aby na zákazníka boli prenesené dôsledky porušenia povinnosti konať s odbornou starostlivosťou, ktorého sa obchodník dopustil vo vzťahu k inému zákazníkovi; v prípade zberného účtu nemusia byť individuálne nároky zákazníka jednoznačne identifikovateľné prostredníctvom certifikátov alebo iných dokumentov alebo inej elektronickej evidencie; v prípade nezrovnateľnej straty po eventuálnom zlyhaní tretej osoby môžu zákazníci zdieľať stratu spoločne, a to proporcionálne v závislosti na ich podiele na združenom majetku. Uvedené riziko nemožno zo strany zákazníka nijak eliminovať ani obmedziť, keďže obchodník

na vyššie uvedených trhoch neponúka možnosť uloženia finančných nástrojov zákazníka na jeho individuálnom majetkovom účte. Obchodník avšak prehlasuje, že vzhľadom na jeho vysoko konzervatívnu obchodnú stratégiu ako v oblasti vykonávania obchodov na vlastný účet, tak v oblasti výberu svojich obchodných partnerov, je vznik akejkoľvek straty tohto druhu pre zákazníka veľmi nepravdepodobný.

6) Zberné účty v Českej republike

Obchodník ďalej upozorňuje klientov na riziká súvisiace s vedením finančných nástrojov na zberných účtoch v Českej republike u spoločnosti Centrální depozitář cenných papírů, a.s. (Centrálny depozitár). Klientsky majetok vedený na zbernom účte na meno obchodníka (v našom prípade na meno Fio banky, a.s.) pozostáva z finančných nástrojov, ktoré sú samozrejme majetkom klientov, a nie obchodníka, a nespádajú do majetkovej podstaty obchodníka. Ak sa obchodník dostane do platobnej neschopnosti, budú finančné nástroje vedené na týchto účtoch vydané klientom. Ak dôjde ku sprenevere klientskeho majetku obchodníkom alebo ak obchodník nebude schopný splniť svoje záväzky, napr. z dôvodu úpadku zmluvného partnera, a prostriedky nebude možno klientom vrátiť, majú klienti nárok na náhradu z Garančního fondu obchodníků, a to vo výške 90 % ich pohľadávky voči obchodníkovi, najviac sa však vyplatí čiastka v korunách českých zodpovedajúca 20.000,- EUR pre jedného klienta u jedného obchodníka s cennými papiermi. Nárok na túto náhradu však podľa § 128 a nasl. českého zákona o podnikaní na kapitálovom trhu niektorí klienti obchodníka nemajú (napr. tzv. inštitucionálni investori).

Finančné nástroje evidované na zbernom účte akéhokoľvek subjektu by sa podľa § 205 zák. č. 182/2006 Sb. (platný v Českej republike) nemali stať súčasťou konkurznej podstaty. Táto skutočnosť však zatiaľ nie je praxou dostatočne potvrdená. Ak sú finančné nástroje evidované na zbernom účte obchodníka s cennými papiermi, je táto ochrana pred zahrnutím do majetkovej podstaty obchodníka podľa zákona

upravujúceho úpadok a spôsoby jeho riešenia navyiac výslovne stanovená zákonom, a to v § 132 ods. 1 zákona o podnikaní na kapitálovom trhu (zákon platný v ČR), a teda je ochrana majetku klientov na zberných účtoch obchodníka výraznejšia.

7) Individuálne účty

Alternatívou k vedeniu majetku zákazníkov na zbernom účte u obchodníka, a teda aj cestou ako príslušné riziko eliminovať, je vedenie tohto majetku na individuálnych účtoch jednotlivých zákazníkov obvykle u depozitárov. Tento spôsob vedenia finančných nástrojov je samozrejme omnoho nákladnejší a často i ťažko prevoditeľný (tu máme na mysli hlavne požiadavky zahraničných subjektov, ktoré

individuálny zákazník splní veľmi ťažko alebo vôbec). Zákazník má k tomuto účtu priamy prístup, nepotrebuje teda k nakladaniu s majetkom na tomto účte súčinnosť obchodníka. Rovnako nie je zákazník pri tomto spôsobe vedenia majetku ohrozený platobnou neschopnosťou obchodníka, keďže finančné nástroje zákazníka sú vedené depozitárom priamo na jeho meno. Z tohto pohľadu je tento spôsob evidencie majetku bezpečnejší, na druhej strane je však pre zákazníka omnoho nákladnejší. Ďalšou nevýhodou z pohľadu zákazníka je v prípade platobnej neschopnosti zahraničného depozitára nutnosť jednať priamo s týmto zahraničným subjektom, čo bude pre zákazníka iste náročnejšie než pre obchodníka.

Riziká spojené s finančnými nástrojmi – všeobecné informácie

S finančnými nástrojmi a obchodovaním s finančnými nástrojmi sú spojené viaceré riziká. V tejto časti uvádzame prehľad základných druhov rizík spojených s finančnými nástrojmi, s ktorými majú klienti možnosť obchodovať prostredníctvom Fio banky, a.s., pobočky zahraničnej banky. Zvýšené riziká či špecifické riziká spojené s obchodovaním s určitými druhmi finančných nástrojov, ako aj zvýšené či špecifické riziká spojené s obchodovaním mimo riadnu dobu obchodovania, sú uvedené osobitne v ďalších častiach tohto informačného materiálu.

Medzi všeobecné riziká spojené s obchodovaním s finančnými nástrojmi patria:

- **Trhové riziko (riziko volatility)** - Jedná sa o riziko straty zo zmeny trhových cien. Všeobecné trhové riziko je dané nepriaznivými podmienkami trhu ako celku, špecifické trhové riziko je dané možnosťou nepriaznivého trhového vývoja konkrétneho finančného nástroja. Nestálosť (volatilita) sa vo väčšej miere prejavuje napr. v čase prepadu trhu. Toto riziko sa dá obmedziť najmä výberom finančných nástrojov s nižšou cenovou volatilitou (obvykle tzv. „Blue chips“, ktoré tvoria bázu cenových indexov príslušných trhov), diverzifikáciou portfólia, používaním pokynov typu stop-loss k zamedzeniu vzniku vyššej než dopredu akceptovateľnej straty a zodpovedným

sledovaním nových verejne dostupných kurzotvorných informácií.

- **Riziko likvidity** – ide o riziko, v dôsledku ktorého nebude môcť investor uzatvoriť pozíciu určitého finančného nástroja za trhovú cenu (resp. za cenu blízku trhovej cene), a to predovšetkým z dôvodu malého objemu trhu s daným finančným nástrojom. Dôvodom môže byť aj rozvrat na trhu daného finančného nástroja. Toto riziko je možné obmedziť obchodovaním len s tými finančnými nástrojmi, ktorých denný zobchodovaný objem mnohonásobne prevyšuje objem, v akom plánuje obchodovať zákazník.
- **Menové riziko** – ide o riziko spojené s vývojom výmenných kurzov, keď investor investujúci v určitej mene investuje do finančných nástrojov obchodovaných v inej mene. V takom prípade investor znáša kurzové riziko spojené s vývojom výmenných kurzov daných dvoch mien. Menové riziko je možné výrazne obmedziť odpovedajúcimi menovými produktmi, ktoré prenášajú riziko na iný subjekt.
- **Riziká spojené so zlyhaním obchodného systému** - Obchodný systém, cez ktorý sú vkladané objednávky klientov, takisto ako aj systémové mechanizmy búrz, môžu zaznamenať výpadky alebo byť vyradené z činnosti. V takomto prípade môže klientovi hroziť zhoršenie podmienok pre uzatváranie obchodu, prípadne pre realizáciu zisku. Toto

riziko je systematické, nejde ho zo strany zákazníka nijak eliminovať ani obmedziť.

- **Operačné riziká** - Klient je chránený pred stratami z operačných rizík, ktoré sám nezaviní, štandardným reklamačným konaním. Medzi operačné riziká patrí transakčné riziko spojené s chybami vzniknutými pri realizovaní operácií zodpovednými osobami, s ich zaúčtovaním alebo vysporiadaním, ďalej tiež riziko operačného riadenia, ktoré súvisí s nedostatočnou kontrolou osôb zodpovedných za riadne realizovanie obchodov a riziko systémov spojené s korektným a bezchybným prenosom údajov. V prípade problémov stojacich na strane klienta, napr. jeho softvérové alebo hardvérové vybavenie, prístup k internetu a pod., nie je možné riziko z nich plynúce prenášať na iné subjekty. V prípade nesúhlasu so spôsobom vybavenia reklamácie podľa štandardného reklamačného postupu daného Reklamačným poriadkom môže zákazník podať sťažnosť na obchodníka k Národnej banke Slovenska, prípadne uplatniť svoje majetkové nároky u miestne príslušného súdu.
- **Riziko vysporiadania** – ide o riziko, že vysporiadanie obchodu sa nezrealizuje podľa dohodnutých podmienok (napr. dohodnutý čas vysporiadania). Dôsledkom

môže byť napríklad aj to, že klient následne sám nebude schopný splniť svoje povinnosti týkajúce sa následne uzatvoreného obchodu, za čo môže byť aj sankcionovaný príslušným trhom / vysporiadavacím systémom. Toto riziko je možné eliminovať prispôbením investičného správania zákazníka pravidlám príslušného vysporiadacieho systému tak, aby takáto situácia vo výsledku nenastala.

- **Riziko 100% straty vložených prostriedkov** – investovanie do finančných nástrojov je spojené s rizikom straty vložených prostriedkov, pričom toto existuje aj možnosť 100% straty vložených prostriedkov. Zjednodušene možno povedať, že čím vyšší zisk možnosť očakávať, tým je investovanie do daného finančného nástroje spojené s väčším rizikom straty vložených prostriedkov. Pri investovaní do niektorých druhov finančných nástrojov existuje aj možnosť straty prevyšujúcej hodnotu vložených prostriedkov. Princípy riadenia tohto rizika by mal mať každý racionálny investor stanovené ako súčasť svojej investičnej stratégie. Jedná sa hlavne o stanovenie limitov pre uzatvorenie pozície so ziskom / so stratou a ich dôsledné dodržovanie, mimo iné i s pomocou tzv. inteligentných pokynov (stop-loss, trailing stop, bracket).

Riziká obchodov mimo riadnu dobu obchodovania (týka sa obchodovania v USA)

Možnosť obchodovania mimo riadnu dobu obchodovania má pre zákazníkov obchodníka z užívateľského hľadiska nezanedbateľné výhody, zákazníci hlavne získavajú dodatočnú dobu k obchodovaniu a možnosť operatívnejšie reagovať na zverejnené informácie, ktoré môžu mať vplyv na vývoj kurzu. S využitím obchodovania mimo riadnu dobu obchodovania sú však spojené aj určité zvýšené riziká, o ktorých Vás ďalej informujeme.

Medzi rizikové faktory spojené s obchodovaním mimo riadnu dobu obchodovania možno hlavne zaradiť:

- **Riziko nižšej likvidity.** Likvidita je odrazom miery ochoty účastníkov trhu nakupovať a predávať cenné papiere. Likvidita je

dôležitá, pretože s väčšou likviditou je pre investorov jednoduchšie nakupovať alebo predávať cenné papiere a v dôsledku toho je pravdepodobnejšie, že investori zaplatia alebo získajú skutočnú trhovú cenu za nakúpené alebo predané cenné papiere. Pri obchodovaní mimo riadnu dobu obchodovania môže byť v porovnaní s riadnou dobou obchodovania nižšia likvidita. V dôsledku toho môže byť váš príkaz vykonaný iba čiastočne, alebo taktiež nevykonaný vôbec. Navyše, aj pokyn k obchodovaniu malého množstva cenných papierov môže spôsobiť výraznú zmenu kurzu.

- Riziko vyššej volatility. Volatilita označuje zmeny ceny, ku ktorým u cenných papierov pri obchodovaní dochádza. Povedané vo všeobecnosti - čím väčšia je volatilita cenného papiera, tým väčšie sú výkyvy ceny cenného papiera. Mimo riadnu dobu obchodovania môže byť volatilita väčšia ako v riadnej dobe obchodovania. V dôsledku toho môže byť váš príkaz vykonaný iba čiastočne, alebo nevykonaný vôbec.
- Riziko meniacich sa cien. Ceny cenných papierov obchodovaných mimo riadnu dobu obchodovania nemusia odrážať ceny na konci doby obchodovania alebo po otvorení ďalší deň ráno. V dôsledku toho môže byť cena, ktorú získate počas obchodovania mimo riadnu dobu obchodovania, nepriaznivá v porovnaní s tou, ktorú by ste získali počas riadnej doby obchodovania.
- Riziko neprepojených trhov. V závislosti na systéme obchodovania mimo riadnu dobu obchodovania nemusia ceny uvedené u konkrétneho systému obchodovania mimo riadnu dobu obchodovania odrážať ceny v iných súčasne fungujúcich systémoch obchodovania mimo riadnu dobu obchodovania s rovnakými cennými papiermi. V dôsledku toho môže zákazník získať v jednom systéme obchodovania mimo riadnu dobu obchodovania nevýhodnú cenu v porovnaní s tou, ktorú by dostal

v inom systéme obchodovania mimo riadnu dobu obchodovania.

- Riziko plynuce z oznamovania správ. Emitenti obvykle oznamujú nové informácie, ktoré môžu ovplyvniť cenu ich cenných papierov, po riadnej dobe obchodovania. Podobne je tomu tak aj pri dôležitých finančných informáciách, ktoré sú často oznamované mimo riadnu dobu obchodovania. Pri obchodovaní mimo riadnu dobu obchodovania sa môžu takéto oznámenia počas obchodovania objaviť a v kombinácii s nižšou likviditou a vyššou volatilitou to môže mať prehnaný a neudržateľný dopad na cenu cenného papiera.
- Riziko širších rozpätí. Rozpätie označuje rozdiel medzi cenou, za ktorú bol cenný papier nakúpený, a cenou, za ktorú je ho možné predať. Nižšia likvidita a vyššia volatilita pri obchodovaní mimo riadnu dobu obchodovania môže spôsobiť širšie rozpätie u konkrétneho cenného papiera, ako je obvyklé.

Vyššie uvedené riziká sú systematické, pri obchodovaní mimo riadnu dobu obchodovania sa nedajú zo strany zákazníka nijak eliminovať ani obmedziť. Pokiaľ ich zákazník dopredu neakceptuje, mal by zadávať iba pokyny s parametrami obmedzujúcimi ich platnosť iba na riadnu dobu obchodovania.

Riziká obchodov s derivátmi

Obchodovanie s derivátmi je spojené s radou rizík, ktoré môžu v krajných prípadoch viesť k stratám klientom vložených prostriedkov. Skôr než sa klient rozhodne obchodovať s týmito druhmi finančných nástrojov, mal by zvážiť svoje znalosti a skúsenosti s obchodovaním na kapitálových trhoch, zoznámiť sa so všetkými relevantnými rizikami, s technikami a stratégiami obchodovania s derivátmi a zhodnotiť pre neho akceptovateľnú mieru rizika, hlavne vo vzťahu k prípadným finančným stratám. Fio banka, a.s., pobočka zahraničnej banky hlavne upozorňuje na všeobecné riziká a aspekty obchodovania s derivátmi: Ak nie je ďalej u konkrétneho rizika výslovne určené inak, platia pre riadenie rizík spojených s obchodovaním s derivátmi

primerane rovnaké odporúčania ako pre obchodovanie s nederivátovými finančnými nástrojmi, ktoré sú uvedené v predchádzajúcom texte.

- Riziko 100% straty vložených prostriedkov*
Vzhľadom k charakteru derivátov je tu oproti ostatným druhom aktív vyššie riziko straty vložených prostriedkov. U warrantov (opčných kontraktov) je riziko straty až 100% vložených prostriedkov a u futures kontraktov je dokonca možná i strata prevyšujúca vložené prostriedky.
- Trhové riziko*
(Pozri všeobecné informácie k tomuto riziku.)

c) *Dodatočný stratový potenciál z kolísania menových kurzov – menové riziko*

Keďže sa deriváty obchodujú predovšetkým v zahraničných menách, vzniká pre klienta dodatočné riziko spojené s kolísaním menových kurzov. Toto riziko je možné ošetriť odpovedajúcimi menovými produktmi, ktoré prenášajú riziko na iný subjekt.

d) *Úverové riziko*

Jedná sa o riziko, že emitent sa dostane do platobnej neschopnosti a nebude schopný plniť svoje záväzky (certifikáty, forwardy).

e) *Riziko spojené so zlyhaním obchodného systému*

(Pozri všeobecné informácie k tomuto riziku.)

f) *Operačné riziká*

(Pozri všeobecné informácie k tomuto riziku.)

g) *Obmedzená možnosť zabezpečenia*

Predovšetkým u opčných kontraktov je priestor pre zabezpečenie proti stratám obmedzený. Cena a podmienky zabezpečenia sú pre klienta neefektívne. Ako z uvedeného vyplýva, toto riziko je systematickou podstatou finančných derivátov a tým pádom proti nemu neexistuje efektívne zabezpečenie.

Uzatvorením zmluvného vzťahu medzi obchodníkom a klientom, umožňujúcim futures obchody a prevzatím tohto informačného dokumentu, klient potvrdzuje, že bol obchodníkom oboznámený s rizikami plynúcimi z obchodovania s finančnými nástrojmi, obzvlášť potom s rizikami obchodovania s derivátmi, že týmto rizikám rozumie a je s nimi uzrozmienený.

Niektoré špecifiká týkajúce sa obchodovania s derivátmi typu futures

Futures sú štandardizované pevné termínové kontrakty a aktívne sa s nimi obchoduje na verejných trhoch. Obchody a podkladové aktíva majú striktné dané parametre, podkladovými aktívami sú napr. mena, komodita, úroková miera, akciový index. Pre otvorenie futures pozície je klient povinný previesť obchodníkovi určitú obchodníkom či trhom stanovenú percentuálnu časť hodnoty obchodu – počiatočnú maržu (initial margin).

Táto počiatočná marža slúži ako záruka k pokrytiu prípadných rizík spojených so znehodnotením vnútornej hodnoty otvoreného futures kontraktu. Výška marže je obvykle prepočítavaná, prípadne aj novo stanovená, obchodníkom či príslušným trhom každý deň a podľa toho je od klienta požadované doplnenie hodnoty marže (variation margin) na novo stanovenú hodnotu alebo je klientovi umožnené (obchodníkom stanoveným spôsobom) disponovať s prebytočnou časťou marže (tzv. denné zúčtovanie ziskov a strát).

Fio banka, a.s., pobočka zahraničnej banky upozorňuje hlavne na nasledujúce riziká spojené s futures kontraktmi. Z povahy futures ako finančného nástroja vyplýva ich výrazná rizikovosť v porovnaní s ostatnými aktívami. Každý investor by sa mal pred otvorením pozície zoznámiť s kľúčovými charakteristikami, ktoré ovplyvňujú kurz futures. Jedná sa predovšetkým o:

a) *Trhové a finančné riziká a riziká likvidity spojené s futures kontraktmi*

Keďže hodnota počiatočnej marže je relatívne nízka vzhľadom k hodnote futures kontraktu, podliehajú otvorené pozície značnému „pákovému“ efektu. Relatívne malý pohyb podkladového aktíva tak môže mať nadproporcionálny vplyv na prostriedky zložené u obchodníka na nákup kontraktu. U menej likvidných kontraktov navyše s blížiacim sa dátumom expirácie (skončením platnosti kontraktu) vzrastá riziko z obmedzenej likvidity kontraktu a tým i nevýhodnejších cenových podmienok pre klienta pri uzatvorení pozície. Toto riziko je možné obmedziť včasným uzatvorením otvorenej pozície a neotváraním novej pozície na kontrakte s blížiacou sa expiráciou. V takomto prípade je obvykle k dispozícii zrovnateľný kontrakt na rovnaké podkladové aktívum s neskoršou expiráciou.

b) *Riziko vyplývajúce z vysporiadania futures kontraktov*

Jednotlivé futures kontrakty majú rôznu formu vysporiadania. Vo väčšine prípadov k vysporiadaniu nedochádza, alebo sú pozície uzatvorené protiobchodom (kompenzáciou), alebo formou finančného vyrovnania (futures na akciové indexy), keď

prebieha iba úhrada finančného rozdielu (zisku/straty). Pre klienta vzniká toto riziko jedine v prípade včasného neuzatvorenia pozície u malej časti kontraktov s tzv. „fyzickým vysporiadaním“ (povinnosť odobrať podkladové aktívum a s tým spojené náklady). Toto riziko je možné eliminovať uzatvorením pozície v kontrakte pred rozhodným dňom, od ktorého môže byť držiteľ kontraktu neskôr vyzvaný k fyzickému plneniu.

c) *Riziko vyplývajúce z rolovania futures kontraktov*

Futures kontrakt je finančný nástroj s pevne danou dobou splatnosti. Pokiaľ má investor záujem držať svoju pozíciu i potom, musí kontrakt tzv. „prerolovať“, tzn. pozíciu v súčasnom kontrakte uzatvoriť a otvoriť novú pozíciu v kontrakte znejúcim na rovnaké podkladové aktívum ale s neskoršou splatnosťou. Prerolovanie kontraktu je však obvykle spojené s kurzovým rozdielom, pretože kontrakt s neskoršou splatnosťou sa obvykle obchoduje za vyššiu cenu než kontrakt so skoršou splatnosťou. Tento stav sa nazýva „contango“ a je úplne štandardným javom vyplývajúcim z časovej hodnoty peňazí. V špecifických situáciách, najmä pri všeobecne očakávanom poklese trhu, však môže nastať i opačný jav zvaný „backwardation“. Pri rolovaní kontraktu znamená contango stratu pre investorov v dlhej pozícii, backwardation naopak znamená stratu pre investorov v krátkej pozícii. Pri zámere klienta investovať do pozície vo futures kontraktoch s časovým horizontom dlhším, než je doba od vypísania do splatnosti jedného kontraktu, nie je možné toto riziko nijak eliminovať, pretože je systematické. Dá sa však znížiť na najnižšiu možnú úroveň tým, že klient bude vždy vstupovať do pozície takého kontraktu na dané podkladové aktívum, ktorý má medzi disponibilnými kontraktmi najskoršiu splatnosť.

Niektorá špecifiká týkajúce sa obchodovania s investičnými certifikátmi bez využitia pákového efektu

Certifikáty sú cenné papiere¹, ktorých cena je závislá od hodnoty podkladového aktíva. Investor získava od emitenta certifikát, ktorý je možné nechať si v budúcnosti preplatiť na základe pravidiel definovaných v emisnom prospekte. Investor v tomto prípade kupuje certifikát za jeho trhovú cenu a nenesie tak žiadne riziko straty ďalších finančných prostriedkov. Typickým certifikátom bez využitia pákového efektu sú napr. certifikáty na index obchodované na nemeckom trhu Xetra.

Najvýznamnejšie riziko investičného certifikátu spočíva v úverovom riziku emitenta certifikátu, teda v jeho nesplnení záväzku jeho preplatenia podľa pravidiel definovaných v emisnom prospekte. Toto riziko je však minimálne vzhľadom k tomu, že tieto certifikáty emitujú veľké finančné domy a banky, ktorých schopnosť splácať záväzky je neustále sledovaná zo strany regulačných orgánov.

Niektoré špecifiká týkajúce sa obchodovania s investičnými certifikátmi, predovšetkým s certifikátmi využívajúcimi pákový efekt (niekedy tiež turbo certifikáty):

Fio banka, a.s., pobočka zahraničnej banky upozorňuje predovšetkým na nasledujúce riziká spojené s investičnými certifikátmi. Z povahy certifikátov ako finančného nástroja vyplýva ich výrazná rizikovosť v porovnaní s ostatnými aktívami. Na rozdiel od bežného certifikátu je vďaka pákovému efektu výrazne vyššie riziko veľkej straty či veľkého zisku. V niektorých prípadoch investor podstupuje i vyššie riziko než je výška pôvodne investovanej čiastky.

Každý investor by sa mal pred otvorením pozície zoznámiť s kľúčovými charakteristikami, ktoré ovplyvňujú kurz certifikátu. Jedná sa predovšetkým o:

¹ Investičné certifikáty (či už bez pákového efektu alebo s pákovým efektom) nie sú deriváty, ale cenné papiere. Niektorými svojimi vlastnosťami (vrátane tých, ktoré sa týkajú rizík

s ich obchodovaním) sa však blížila derivátom (predovšetkým investičné certifikáty s pákovým efektom), preto sú v tomto dokumente zaradené do časti obsahujúcej informácie o derivátoch.

Pomer odberu:

počet certifikátov, ktorý je potrebný na získanie jednotky podkladového aktíva

Management:

ten môže byť aktívny alebo pasívny; aktívny management znamená, že môže byť štruktúra podkladového aktíva od vydania do splatnosti certifikátu zmenená.

Strike:

hodnota strike je u tzv. turbocertifikátov smerodajná pre určenie jeho ocenenia. Strike znamená stanovenú cenu podkladového aktíva ako parameter certifikátu. U certifikátov na vzostup podkladového aktíva sa kurz stanoví rozdielom medzi aktuálnou cenou a strike. U certifikátov na pokles podkladového aktíva sa kurz stanoví odpočítaním aktuálnej ceny od strike.

Knock – out:

jedná sa o cenu podkladového aktíva, ktorú keď dosiahne podkladové aktívum, je certifikát bezcenný. Certifikát na vzostup sa stane trvalo bezcenným, pokiaľ cena podkladového aktíva trvalo klesne pod alebo dosiahne úroveň knock-out bariéry. Certifikát na pokles podkladového aktíva sa stane trvalo bezcenným, pokiaľ cena podkladového aktíva vzrastie nad alebo dosiahne úroveň knock-out bariéry.

Cap:

emitentom určená hranica, od ktorej sa majiteľ diskontovaného certifikátu už nepodieľa na zisku zo stúpajúceho kurzu podkladového aktíva. Cap súvisí s diskontom, platí čím väčší je diskont, tým nižšie je postavený Cap.

Diskont:

diskont udáva výšku zľavy, ktorú investor získava pri vstupe do diskontovaného certifikátu v porovnaní s priamou investíciou do podkladového aktíva.

Gear:

určuje u certifikátov, o koľko vzrastie/klesne hodnota certifikátu, pokiaľ sa zmení hodnota podkladového aktíva o 1%.

Niektoré špecifiká týkajúce sa obchodovania s investičnými certifikátmi či ETF, kde podkladovým aktívom je derivát s odlišnou dobou splatnosti

Z povahy certifikátu či ETF ako finančných nástrojov, ktorých cena je závislá na hodnote podkladového aktíva, môže pri špecifickom druhu podkladového aktíva (futures) vznikáť

tzv. riziko contango efektu. U certifikátov s nekonečnou splatnosťou („Open-end“) či ETF, kde podkladovým aktívom je futures kontrakt s odlišnou (tzn. menšou) dobou splatnosti, dochádza v pravidelných intervaloch k prechodu na nové kontrakty s najbližším kontraktovým mesiacom, tzv. rolovanie. V prípade rolovania na nový kontrakt s vyššou cenou pri contango trhu (vysvetlenie vid'. odsek „Niektoré špecifiká týkajúce sa obchodovania s derivátmi typu futures“) môžu tieto zvýšené náklady výkonnosť investičného certifikátu či ETF ovplyvniť. Strata z rolovania v situácii contango trhu môže byť premietnutá do ceny finančného nástroja, ktorá následne klesá, či môže dôjsť k zmene výmenného pomeru („subscription ratio“) a zmene participácie. Vývoj investičného certifikátu či ETF následne nemusí presne kopírovať vývoj podkladového aktíva a môže byť aj výrazne opačný. Táto skutočnosť býva označovaná ako riziko contango efektu. U príslušných finančných nástrojoch preto jednoznačne pred nákupom odporúčame zoznámiť sa s prospektom emitenta, kde je proces rolovania a z neho plynúcich zmien podrobne a špecificky pre daný investičný nástroj uvedený. Toto riziko je systematické, nejde ho tým pádom zo strany klienta eliminovať ani nijak obmedziť.

Niektoré špecifiká týkajúce sa obchodovania s opčnými kontraktmi využívajúcimi pákový efekt

Ako opčné práva označujeme opcie a warranty. Warranty sa aj napriek mnohým zhodným kľúčovým parametrom od opcií odlišujú spôsobom vypísania a taktiež pomerom, ktorý v prípade warrantov môže stanoviť ich počet potrebný k nákupu/predaji jednotky podkladového aktíva. U opcií je tento pomer 1:1 a u warrantov môže dosahovať napríklad pomer 1:1, 1:10, 1:100 alebo 1:1000. Opcia je vypísaná na opčnej burze akoukoľvek inštitúciou, warrant je vypísaný jedine emitentom, spravidla bankou. V ďalšom texte tak budeme opčné práva označovať ako opcie, pokiaľ to bude nutné, bude špecifikované, či sa jedná o opciu alebo warrant.

Opcie predstavujú práva nakúpiť alebo predať podkladové aktívum k určitému okamihu v čase za vopred stanovených podmienok. Hodnota opcie závisí od výhodnosti využiť

práva v daný okamžik v čase pri konkrétnych podmienkach vývoja podkladového aktíva. Opcie sú obchodované OTC (over the counter - mimoburzovne) i na opčných burzách (štandardizácia parametrov). Podkladovým aktívom môžu byť komodity, akcie, indexy, meny, úrokové miery. Opcie sú nástroje umožňujúce širokú škálu obmien a možností, čím je možné výrazne obmedziť riziko i dosiahnuť zisk. Opcie môžeme z hľadiska prístupu rozlíšiť na tradičné (tieto opcie sú obvykle po uplynutí svojej platnosti vysporiadané uplatnením práv s opciami spojenými) a takzvané nekryté („investičné“) opcie (tieto opcie sú po uplynutí doby splatnosti vysporiadané finančne).

Fio banka, a.s., pobočka zahraničnej banky považuje za vhodné upozorniť, že z povahy opčných kontraktov (warranty, opcie – ďalej len opcie) ako finančného nástroja vyplýva ich výrazná rizikovosť v porovnaní s ostatnými aktívami. Každý investor by sa mal pred otvorením pozície zoznámiť s kľúčovými charakteristikami, ktoré ovplyvňujú kurz opcie. Jedná sa predovšetkým o:

Strike price:

realizačná cena – dopredu stanovená cena, za ktorú má majiteľ právo alebo povinnosť predat' podkladové aktívum; táto cena je kľúčová pre určenie kurzu opcie.

Pomer odberu:

počet warrantov, ktorý je potrebný na získanie jednotky podkladového aktíva

Vnútná hodnota:

rozdiel medzi aktuálnym kurzom podkladového aktíva a strike price, upravený o pomer odberu (warranty); vnútorná hodnota obsahuje časovú hodnotu a môže byť nulová.

Časová hodnota:

je rovná rozdielu aktuálneho kurzu opcie a vnútornej hodnoty, časová hodnota klesá s blížiacou sa dobou splatnosti opcie, pričom platí, že pokles časovej hodnoty sa dynamizuje s blížiacou sa splatnosťou. To má negatívny vplyv predovšetkým na kurz opcie, ktorej vnútorná hodnota je rovná nule.

Pákový efekt:

určuje o koľko vzrastie/klesne teoretická hodnota opcie, ak sa zmení hodnota podkladového aktíva o 1%. Zmena teoretickej hodnoty pritom nemusí byť nasledovaná zhodnou zmenou kurzu opcie!

Volatilita podkladového aktíva:

čím vyššia je volatilita (proporcia cenových zmien v čase k cene podkladového aktíva) v čase, tým vyššie je hodnotenie opcie. Na kurz opcie môže mať veľmi negatívny vplyv pokles volatility za nezmenených ostatných podmienok!

Spread:

jedná sa o rozdiel medzi nákupným a predajným kurzom opcie, čím je nižší, tým výhodnejší z pohľadu investora môže byť vstup do pozície v opcii klientom (pokiaľ ostatné charakteristiky alternatívnej opcie zostávajú nezmenené). Spread môže dosahovať až niekoľko desiatok %!

a) *Riziko cenových zmien v súvislosti s časovou hodnotou a volatilitou podkladového aktíva*

Kurz opcie je ovplyvnený radou faktorov, hoci nemusí dôjsť k zmene ceny podkladového aktíva. Napríklad so skracujúcou sa dobou splatnosti opcie klesá jej časová hodnota (súčasť vnútornej hodnoty opcie) a teda kurz opcie, hoci cena podkladového aktíva môže byť konštantná. Podobne s klesajúcou volatilitou podkladového aktíva klesá vnútorná hodnota opcie a teda za inak nezmenených podmienok klesá kurz opcie. Nákup opcie s aktuálnou vysokou volatilitou alebo opcie tesne pred splatnosťou opcie teda zvyšuje celkovú rizikovosť takejto investície.

b) *Riziko likvidity*

Jedná sa o riziko spojené s možným nepriaznivým kurzovým vývojom vďaka nedostatočnej likvidite v prípade uskutočnenia objednávky. U warrantov je ich emitovaný počet obmedzený. U opcií sa s blížiacou sa dobou expirácie môže znižovať likvidita tak, že pre klienta môže byť ťažké nájsť protistranu pre predaj svojej pozície.

c) *Riziko pákového efektu*

Keďže kurz opcie reaguje na zmeny kurzu podkladového aktíva nadproporcionálne, je tu vysoké riziko straty investovaného kapitálu v prípade nepriaznivého vývoja podkladového aktíva. Investícia je tým rizikovejšia, čím vyšší je pákový efekt, ktorý je súčasťou charakteristík opcie.

d) Riziko totálnej straty kapitálu investovaného do opcie

Celková kúpna cena opcie môže byť stratená v prípade, že cena podkladového aktíva klesne pod realizačnú cenu opcie (call opcie) alebo naopak dosiahne hodnoty nad realizačnou cenou (put opcie) v okamihu splatnosti opcie.

Pokiaľ nie je opcia vysporiadaná finančným vyrovnaním a v dobe splatnosti je nutné uplatniť práva s ňou spojené, hrozí riziko straty investovaného kapitálu, ak nie sú práva včas uplatnené.

Dátum splatnosti je kľúčový z hľadiska posúdenia vstupu do pozície, ale taktiež z hľadiska vysporiadania opcie. Pokiaľ je vysporiadanie nepeňažné, je nutné zadať príkaz k realizácii práv spojených s opciou.

Vzhľadom k často výraznému rozdielu medzi ponukou a dopytom (spreadom), ktorý môže dosiahnuť až desiatok %, je nutné posúdiť, či vstup do pozície za takýchto podmienok skutočne zodpovedá investičnému zámeru.

Vzhľadom k tomu, že transakčné poplatky môžu tvoriť vzhľadom k objemu transakcie vyšší podiel než trhovú hodnotu opcie, je nutné vziať

do úvahy prípadné transakčné náklady spojené s vysporiadaním práv opcie.

e) Riziko emitenta derivátu

Emitent podstupuje rovnaké riziká spomenuté vo všeobecných rizikách obchodovania s derivátmi. Navyše v prípade, keď vystupuje ako veriteľ, podstupuje úverové riziko, ktoré môže minimalizovať jedine dôveryhodnosťou partnera obchodu.

Pri opčnom kontrakte vystaviteľ opčného kontraktu navyše k uvedeným rizikám podstupuje riziko straty vyplývajúce z prevýšenia fixne inkasovanej prémie nákladmi na dodržanie práv spojených s kontraktom. Emitent navyše, pokiaľ kontrakt nie je ukončený protiobchodom, musí v prípade vôle majiteľa opčného kontraktu doručiť alebo odobrať podkladové aktívum. V okamihu, keď emitent otvorením pozície vstupuje do dlhej pozície (kupujúci opčného kontraktu do krátkej pozície), je jeho riziko obmedzené 100% stratou hodnoty podkladového aktíva. Keď emitent otvorením pozície vstúpil do krátkej pozície (kupujúci opčného kontraktu do dlhej pozície), je jeho riziko neobmedzené v súvislosti s neobmedzeným rastom hodnoty podkladového aktíva. Obchodník avšak žiadnu službu, ktorá by naplňovala podstatu emisie derivátu, neposkytuje.

Narušovanie bezpečnosti finančného systému

Podľa právneho názoru obchodníka možno manipuláciu s cenou cenného papiera na verejnom trhu v súlade s jej všeobecným chápaním definovať ako uskutočnenie transakcie alebo série transakcií, ktorých cieľom nie je bežné obchodovanie, ale výhradne zvýšenie alebo zníženie ceny (kurzu) cenného papiera na verejnom trhu. Narušovanie bezpečnosti finančného systému je považované za pojem širší ako manipulácia, ktorý zahŕňa napríklad aj zneužívanie neverejných informácií

Podľa vyššie citovaného zákona je obchodník povinný narušovaniu bezpečnosti finančného systému predchádzať. Preto má obchodník vytvorené systémy pre vyhľadávanie takýchto operácií a v prípade podozrenia požaduje od zákazníka vysvetlenie účelu operácie alebo je dokonca nútený vykonanie služby (pokynu) odmietnuť.

Ďalej budú uvedené niektoré prípady manipulácie alebo narušovania bezpečnosti

(insider trading). Ochrana kapitálových trhov pred vyššie uvedeným konaním je riešená zákonným ustanovením § 73b ods. 1 zák. č. 566/2001 Z.z., o cenných papieroch a investičných službách, ktorý stanovuje, že: „Obchodník s cennými papiermi je povinný vykonávať svoju činnosť tak, aby nedochádzalo k narušeniu bezpečnosti finančného systému, a nesmie vykonávať žiadne činnosti smerujúce k manipulácii kurzov cenných papierov.”

finančného systému, o ktorých sa domnievame, že sa s nimi naši zákazníci môžu stretnúť. V prípade, že zákazník má podozrenie, že niekto manipuluje cenou alebo inak narušuje bezpečnosť finančného systému, mal by situáciu konzultovať s našimi odborníkmi.

Prípad I.

Typickým príkladom úkonov smerujúcich k manipulácii s kurzom cenného papiera je nákup

cenného papiera za cenu líšiacu sa od trhového kurzu a bezprostredný predaj takto získaných cenných papierov ihneď po ich nákupe. Tento postup môže byť, a v mnohých prípadoch aj býva, zreťazený do viacerých transakcií, kedy sa cena ďalej vzdďaľuje od trhového kurzu. S týmto postupom aplikovaným priamymi obchodmi na mimoburzovom verejnom trhu RM-S, sme sa mohli stretnúť u cenných papierov, u ktorých dochádzalo k verejnej ponuke odkupu. Majitelia cenných papierov tak umelo zvyšovali povinné minimum ceny odkupu stanovené ako vážený priemer cien obchodov na verejných trhoch za posledných šesť mesiacov. S cenou však mohla manipulovať aj osoba vyhlasujúca verejný odkup s cieľom znížiť cenu a sebe ušetriť prostriedky vynaložené na odkup.

S predávaním cenného papiera tam a späť sa môžeme stretnúť taktiež v aukcii. Tento postup umelo zvyšuje alebo znižuje kurz vyhlasovaný verejným trhom. Je aplikovateľný predovšetkým na emisie s nízkou likviditou a tých je na českých kapitálových trhoch bohužiaľ väčšina.

U manipulácií nie je podstatné, či z nej mala manipulujúca strana prospech alebo bola inému spôsobená škoda. Podozrivým sa javí každé konanie, z ktorého nie je zrejmá jeho ekonomická podstata.

Prípad II.

Ďalším prípadom narušovania transparentnosti trhu je umelé vytváranie dojmu vyššej likvidity cenného papiera. Je nepodstatné, či pri tomto dochádza alebo nedochádza k zmene kurzu. Väčšinou si niekoľko majetkovo alebo personálne prepojených osôb „prehadzuje“ určité množstvo cenného papiera, a to aj za cenu straty.

Prípad III.

K manipulácii s cenou nemusí dochádzať iba uskutočňovaním obchodov. Niektoré trhy pri stanovení kurzu v situácii, kedy sa neuskutoční žiadny obchod, berú do úvahy aj stav ponuky a dopytu. Uznávame, že zákazník môže mať iný názor na teoreticky „správnu“ cenu akcie alebo dlhopisu, ako má trh. Zvlášť u nelikvidných titulov je táto situácia pravdepodobná. Nie je však možné, aby sa zákazník rozhodol, že jeho cena je tá naozaj správna, a snažil sa k nej trh

dotlačiť. Ako neprijateľné sa javí správanie, kedy zákazník kríži svoju ponuku so svojím vlastným dopytom. Napríklad pred koncom aukcie na RMS podá nákupný pokyn s cenou nad hornou hranicou prípustného cenového pásma, ktorým môže reagovať na ponuku mimo pásmo. Týmto dôjde k zvýšeniu ceny na trhu. Ďalší obchodný deň, v ktorom sa obchoduje v zvýšenom prípustnom cenovom pásme, potom zákazník podá pokyn na predaj, ale s cenou ktorá je nižšia ako v nákupnom pokyne z predchádzajúceho dňa. Toto konanie v celku stráca logiku tvorby zisku a jeho jediným cieľom je umelý pohyb kurzu.

Prípad IV.

Ako zvlášť nebezpečné je hodnotené zneužívanie neverejných informácií vo svoj prospech. Škody z takéhoto konania obvykle dosahujú značných výšok a toto konanie je postihované aj podľa trestného zákona.

Pravidlá dodržiavania transparentnosti akciového trhu v USA

Opatrenia smerujúce k zaisteniu transparentnosti trhu aplikuje aj Pershing, LLC, obchodník s cennými papiermi a depozitár, prostredníctvom ktorého Fio banka, a.s. (vrátane jej organizačnej zložky Fio banka, a.s., pobočka zahraničnej banky) pristupuje na akciový trh v USA. Pravidlá stanovené obchodným partnerom Fio banky, a.s., pobočka zahraničnej banky, rovnako ako pravidlá stanovené regulátorom trhu, je Fio banka, a.s., (vrátane jej org. uzložky Fio banka, a.s., pobočka zahraničnej banky) povinná bez výnimky dodržiavať. Medzi regulačné opatrenia patria predovšetkým:

- Maximálny počet cenných papierov v jednom pokyne:
 - 1.000.000 kusov pre cenné papiere s cenou rovnou alebo nižšou ako 1 USD
 - 500.000 kusov pre cenné papiere s cenou väčšou ako 1 USD
- Maximálny objem jedného pokynu:
 - 500.000 USD pre cenné papiere prijaté k obchodovaniu na regulovanom trhu a OTC s cenou väčšou ako 1 USD

- 250.000 USD pre cenné papiere obchodované na trhu OTC s cenou rovnou alebo nižšou 1 USD
- Odmietnutý bude pokyn znejúci na nákup alebo predaj viac ako 9.999 kusov cenného papiera, pokiaľ by objem obchodu predstavoval viac ako 10% tridsaťdenného priemerného zobchodovaného objemu.
- Odchýlka limitnej ceny pokynov smerujúcich do Extended Hours môže byť maximálne 10 % od najlepšej ponuky resp. dopytu na trhu.
- Odchýlka limitnej ceny pokynov smerujúcich do hlavnej obchodnej fázy (15:30 – 22:00 SEČ) môže byť maximálne 5 % od najlepšej ponuky resp. dopytu na trhu. Toto obmedzenie platí pre jednodenné aj viacdenné pokyny. Neplatí pre pokyny typu stoploss.
- Odchýlka limitnej ceny pokynov smerujúcich do Extended Hours môže byť

Informácie o skutočnostiach súvisiacich s udelením plnomocenstva k zastupovaniu pri obchodovaní s finančnými nástrojmi

Pokiaľ ste udelili alebo udelíte plnomocenstvo k svojmu zastupovaniu pri obchodovaní s cennými papiermi, upozorňujeme Vás, že osoba, ktorá Vás zastupuje pri obchodovaní s cennými papiermi na základe plnomocenstva, koná úkony, ktoré sú z právneho hľadiska vždy posudzované ako úkony konané priamo Vami, teda pokiaľ Vami splnomocnená osoba vykoná krok, s ktorým nesúhlasíte, máte samozrejme možnosť domáhať sa náhrady prípadnej škody od tejto osoby, nie však od obchodníka s cennými papiermi. Navyše, ak nie je osoba, ktorá Vás na základe plnomocenstva zastupuje, licencovaným subjektom, nie je jej povinnosť konať s odbornou starostlivosťou stanovená zákonom.

Účinnosť

Tento informačný materiál je účinný od 1. 12. 2017.

Nadobudnutím účinnosti tohto informačného materiálu sa ruší doteraz používaný informačný materiál obchodníka obsahujúci informácie o finančných nástrojoch, o ochrane finančných nástrojov a peňažných prostriedkov klienta a niektoré ďalšie informácie týkajúce sa obchodovania s finančnými nástrojmi (uplatniteľný na zmluvné vzťahy s aktuálnymi klientmi obchodníka).